

ה מ א ס ף

לשנת ה'תק"ע

תקופה שניה

על איחור המחברת.

אחי! תקצוף עלי, ותאדבני,

כי תשאל: מדוע בא אחרתי;

אכן, תקצוף עלי, ותשטמני,

כי תשאל: מדוע בא מחרתי.

אל
עוד
וכמו
אל
ותח
סל
אך

ה מ א ס ך

חורש טבת ה'תק"ע

א

שירים ומליצות

תחלה לאל חי

אל חי אדיר האדירים
עוד אתבונן בנבורותיך
ובנזראותיך אשוב אתפלא:

אל טוב סלח כי רנע נשיתיך
ותחש נפשי מספר עוז תפארתך:

סלח לרוח אנוש כי צר כי כהה
אך המיה קטנה הסערהו שולל תוליהו:

הֵן יִקְצֹר מֵרְאֵהוּ עֵין בֶּשֶׁר לוֹ
כִּף קָטָן הַסּוֹכְכֵהוּ וְלֹא יֵרָאֶה סְבִיבוֹתָיו

מִבְּנֵי אֶרֶץ זְמִירוֹת אָדָם נִשְׁמָעוּ
כִּי גָאָה גָאָה אֲנוֹשׁ יְלוּד אִשָּׁה
יִדְרֹךְ עַל בְּמַתִּי הַבֵּל
וְרֹאשׁוֹ לָעֵב יִגִּיעַ

יִגְזֹר אֶמֶר וַיִּקָּם
חָל מִפְּנֵי גֹזִים
וּמַלְכִּים יִכְתָּשׁוּ לוֹ

מִזְמוֹת תְּחַבּוּלוֹתָיו פְּלִאִים
אֵין חֲרָצוֹבוֹת לִמְזוֹתוֹ
מִזְמוֹתָיו עָבְרוּ פִּי וַיִּמְלְאוּ

יוֹם לַיּוֹם יִסְפֹּר אֶמֶר
חֲדָשִׁים לִבְקָרִים תִּצְלָנָה אֲנִי
כִּי יִגְדַּל לְדוֹר נִסְלָאוֹת

הַזְקֵנִים יִפְעֲרוּ כֹה כְמוֹ נָעַר
יִתְמָהוּ יִשְׁתָּאוּ וַיֵּאמְרוּ כֹה הָיָה

חדשים לא שערום *) אבותיהם
לא יאמינו אשר יבאו לאחרונה:

מלאו כל פיות רגנות
תשמע און אך גבורות אדם:

אלהי! במעט שכחתי עוף
ובתעצומותי לא זכרתי:

בשתי כי בעלם שגיתי
ובהמון מהללי אדם התעברתי:

אטמתי חלוני מעבור קרני שמש
ובגר רועף הארתי חדרי:

מארו בלבנון הסירותי עין
ובאזוב הקיר המזה תמהתי:

מה אנוש מה טובו ותפארתו
תמול הנה ושלשום לא ידע מנו:

*) מלשון מאה שערים והוא כמו אומד ושיעור
בלשון חלמוד, ר"ל חדשים אשר לא עלו ער
דעת אבותיהם.

עד מה תמלא נפשנו נפלאותיו
עוד יום עוד ימים או עשור:

בגדולות יחלך צעיר
תרעש ארץ מתולעה רחשת עליה:

מה אדם מה תפארתו
כל גבורותיו תבלע העת
יבנה ותתוש יחרום ותבנה:

במחוקק במשענותיו ימודד ארץ
וקבר קטן יפתח לו לועו:

מה אנוש כי נרבה בתהלותיו
והלדו אך שעשועי ילד:

גדול אתה יי ומהלל מאד
אדיר שמך מן העולם ועד עולם:

נתן וידידיה (שלמה)

(שיר רועי*)

לִימִי שִׁיבָה הִנֵּה זֶה כֶּתֶן הַרוּאָה, אֲבִיר יִשְׂרָאֵל,
מַחֲלֹטוֹת רִאשׁוֹ כִּכְסֵף הַלְבִּינוֹ, וּבִקְרָצַ לְבֹ חֲכָמָה;
וַיְהִי הוּא אֲוֹמֵן אֶת יִדִּידִיָּה, בֶּן הוֹכֵן מִרְחָס, לִנְחֹת עֵס
ה' בְּשֶׁבַע זֶהָבֹ, וַיִּלְמְדֵהוּ חֲכָמָה וּמוֹסֵר, בַּחֹר בְּטוֹב
וּמֵאוֹס בְּרָע, וַיִּסְפְּרֵלוֹ תַּמִּיד תַּפְאֶרֶת גְּבוּרַת מַעֲשֵׂי אֲבִיו
הַגְּדוֹל. וַיִּרְאֵהוּ יוֹם יוֹם מַחֲלוֹן אֶרְמוֹן הַמֶּלֶךְ אֶת הַעֵיר
הַקְּטָנָה בֵּית לַחֵם, וְאֶת אֱהֹלִים הַקְּטָנִים, וְאֶת נְאֻת
דֶּשֶׁא הַחֲמוּדוֹת, אֲשֶׁר סָבִיב סָבִיב לָהּ; שָׁמָּה שָׁכַז וַיִּשָּׁן
דוד בִּימֵי כַעֲרֻיּוֹ, וַיִּכְפֹּשׁ שָׁם. וּמִדֵּי הַתְּהַלֵּךְ כֶּתֶן, —
וּבִימֵינוֹ אַחֲזִיד בֶּן הַמֶּלֶךְ — לִשְׁוֹחַ בְּשִׁדְמוֹת יְהוּדָה, אוֹ
בְּעַמֶּק הַשְּׂרֹון, אוֹ לִרְאֻת מַחֲמָדִי מִרְדָּסִי עֵין גִּדִּי,
הַתְּמַהֲמָה וַיַּעֲמֹד כֹּה וְכֹה עָלַי הַדֶּכֶךְ, לַחֲזוֹת וּלְהַשְׁתַּוֵּם
עַל

* (שיר רועי (מידלונט) הוזה רועחיק בעל המכחב
מלשון אשכנזית, אשר בה נכתבה ונרפסה
במאסף חקמ"ד; ובהיות כי המעחיק הוא בן רך
בשנים, וזה ראשית פרי הבונחו, לכן ייטב נא
בעיני הקורא המשכיל לשאת פניה העלם הזה,
לבל ישפוט שלא כחו בשפוט מלאכת איש, מהיר
ורגיל בלשון צחורת, אך דינרו כפי שנותיו.
ולמען עורר לב ילדי העברים לנכות כחם
ולמשוך קפה סופר בלשוננו הקדושה, העחקנו
פה המכחב הזה (באיורה חקונים). ד"ה

על פלאי מעללי דוד, הנעשים באחד המקומות האלה.
 פה הראהו העמק, בו שכב הרועה המסולא וישאף ללילה,
 שם שר שירים ומירות נעימות, בין שריקות עדרי זאבו
 הרועים במרעה טוב ושמן; פה המעין כובע מים ללולים
 סביב לו שחולים ארזים גבוהים ועלי תמר, ושוכים ועלי
 צוש יתבו ריח ביחוח, ועל ענפיהם עוף השמים ישכון,
 אפרים יקננו, ומבין עפאים יתבו קול זמרה, ודוד לקח
 כמור וינגן ציד, וישר אתם מומורי תהלים ליוצר האביב;
 פה הערבים, בחוכם חלה את כמורו; שם סבכי היער,
 בהם הציל את השה ממלתעות הדוב הטורף. אז בשמוע
 העלם באלה, הציקתהו רוח בטנו, ושירים כחוללים כל
 מעיניו, וידבר וירוח לו ויאמר: „מדוע לא דמית
 ואשור גם אכבי לדוד?“

ויהי היום בלכתם בשרה פלשתיים, ובשפרם כפלאות
 ארזי האדירים אשר עשה לעמו, ויבואו אל העמק, אשר
 שם מצבת קבורת גלית עומדת בגאון זקופה, באשר היה
 גם הוא בחייו, וראשה מגיע אל הגבעה, שמה כחל צר
 ילפת ארחות דרכו בקול דממה והשקט, כוזל תחת חגוי
 הסלעים ומערות חשכות, ומימיו ישתכרו אל הכהר
 הסמוך לו; ועל שפתיו הושלבו עצמות הפלשתיים
 המוכים, בפזרים הכה והכה. ועל המצבה עמד החגית
 במגד אורגים, עליו שם העריץ בסלו, והחריד מערכות
 ישראל; ועל החגית חלה החץ, חלוד מרוב הימים,
 ומתריו כוע ינועו מרוח המשיב צו; עתה ינשף ועורב
 שם יקננו; ובקול אכחותם, באישון לילה ואפלה
 ישובו יספרו לפלשתיים האומללים קורות אבותיהם במקום
 הזה. פה בשב ונרניעה, אמר הזקן הכבד, וישב שם
 עם ידידיה על הגבעה, משם גשקף לבקעה אשר
 תחתיהם

חתייהם. והנה רעדה אחזה את שלמה הרך והענוג.
 בראותו הקאה עוף תעוף על עצמות היבשים, וקול
 קריאתה כקול אכזה, ומתחת המגן התלוי דאן הינשופים
 העכורים. ויען האקן ויאמר: התזכור בני! את
 המעשה הנורא אשר קרה פה במקום הזה, ואשר שנית
 ושלשתי לספר לך? הלא הוא גלית אשר חרף ישראל,
 ודוד הכהו ארצה, לא בחרב ובחנית, כי אם בזורי נחל.
 ויען ידידיה: ידעתי, מורי! ידעתי, הלא זה חרב
 גלית התולה בחצר מזודת המלך, אשר מדי ראיתיהו
 בימי ילדותי, ואירא ואבך ואחבא בחיק תנקתי. ויען
 נחן: כן הוא. אך הבה! שירה בא לי את שיר מלחמת
 הצעיר בבני ישי עם הענק הגדול. וישקוט שלמה
 מחרדתו, ותנח עליו הרוח, וישא משלו ויאמר:

רעשו הרוחות! והריעו כחלי עמק! בני פלשת
 ישמעו שירי, יאזין דגן אלילים, ויפול שנית ככלם מפני
 ה' אלהי האמת; כי לא יושע למקערים לו, ודם עבדיו
 השפוך לא ינקום.

לעג לישראל, חרף עושהו, ויאמר: לא יעבור חץ
 במגני, וחכיתי לא ישבר. ויעמוד וינחק — ולא
 הביט אל שמי מרומים, שם ירעם בקולו אל, לא ראם
 הלצנון, שם סלעים יתפוצצו מקול שדי. "מי כערכי
 בישראל? מי באהלי יעקב לא יתחד מפני? — נכה
 דבר הזדבנאה, ויבעתו חיל לוחמים, ואף מלכס חרד
 עמם.

הלא גדלה קומת בן קיש? משכמו ומעלה גבוה מכל
 עם? ופניו יחורו מפני הערל דובר גדולות, ולא יא
 להללים עם ^{בזוה עמו} —

איה שריוכך, יהונתן? הכי בשבר בדוכך? החיל
 לוחמים

לוחמים יכתרוך, התדרוך אחר גבור אשר הבית, כי
לא כלחמת מלחמת ה', ולא אזרת כגבר חלצ'ך? גבורי
ישראל! האין כח לכם? האין רוח בקרב עבדי ישראל?
כי בכובעות לא התיצבו, ידיהם לא לרומח תשלחנה.
גדול אלהי ישראל, כוראים עלילותיו! ידי גבורים
ירפה, וברכים כושלות יחזק. מי חלש אם ה' בעזרו?
הנעירה ביהודה, בית לחם הצויה בצנות ישורון
היא לקחה כער רועה אחד מבין מכללות צאנו,
ותשלחנה אל מחנה מלחמה — ויך את לועג לישראל
והמית את מחרק אלוה.

חרפתך, ישראל הסיר נער,
בקמחך נקם עלם!

מעולם לא עלה עליו מנן, וכובע לא כשא על ראשו;
ואזינו לא שמעו רק שריקות שה הכפרד מעדר ומבקש
אמו, ובהימת הנחל כי ישטף על החלמים וחלקי אבנים
אשר על שפתיו; אך קול מלחמה ותרועת קרב, שאון
הנשק ומזהלות הסוסים לא האזין, להב חנית וכידון
לא ראה. — ומבין עדריו לקחהו אביו, ממכללות
צאנו שלחנו ישי.

והוא אזר חיל, וימהר חיש במרוץ הכזי והאיל, ויורץ
על פני השדה, לא השגיח על הקוץ והשמיר אשר ברגליו,
ולא פנה לקול שיו השורק אחרייו. וישמענו אחיו קול
מאעדות רגליו, וישקיפו מפתח אהל'הם, ועמהם שאר
בחורי מלחמה, וילעיגו לקראת הבא. ויאמרו:
„שוב! שובה אל העדר, שובה אל האם אשר ממנה
ברחת. פה האריות ישאגו, פה יזול דם הכמרים;
פה לא ישרקו הכבשים.”

על מי תשחק אליהם ? על מי תלעגו, בחורי ישראל ?

על הגדול בגבורים, על ראשון למלכים. עוד יבוא היום, והוא ישליך מאתו מקלו וילקטו, ויאחז שבע מלכות עליך, ישראל, ואתה תשתחוה להדוס כשאו.

אך הוא לא שמע ללעג אחיו, לא השם אזנו ללעג הבחורים. (לוחמי אליל כלם ! הלא גם המה חרדו, ואך ממורק לבצם לעגו —) ויגש הכער — רוח אלהים לבשתו — וירא את אהלי הלוחמים, וישמע אנקות בתוכם, ודברי כואש, וירא לבושי שריון רגזים, ומתנים חגורות כושלות. ויאמר: אין זה אהל מלחמה, כמלכות רועי לאן כדמו לו אהלי הגבורים. את הארי ראו מתהלך על פני השדה, ואת רעם שאגתו שמעו, ויברחו ויתחבאו אל האהל, ושם כאנשים ויכונו, עד עברו. — למה יאנחו הגבורים ? מדוע יחרדו בכי החיל ? כן שאל הרועה הקטן. ובקול פחד ובהלה עכו אותו ויאמרו: הלא ראית, הלא שמעת חרפת ישראל ? הצט עיניך וראה שם על הגבע ; שם עומד לועג ישראל, בווה אנשי חילנו, ומחרף אלנו, ואין מוכע.

”ישראל הלא עם ה' הוא ?

הלא ברית אלהים עם יעקב ?

מי זה זה ילעג לישראל ?

מי דבר סרה על אלהינו ?

ככה אמר הכער, ורוח אלהים לבשתו, ובכח עליון התאזר, וכפשו דרכה עון, בז עפרות תבל, ממעל לשמים התנשאה יחידתו, כאשר הרימה פעמיה, עת

שר נעים זמירות קדוש ישראל, ואמר: ה' מגת חלקי
וכוסי. — וייעצ לו מקל הרועה מכובע וחנית,
ויהי לו הקלע אשמה מלאה חגי ה'. ויקרא: הביאוני,
הוליכוני אל שאל, הנני אלך ואלחם מלחמת ה'! ויראו
כלם להב קנאת ה' הבוערת בקרבן, ועיניו ככידורי
אש. ויעצור בין המון הלוחמים, וכאריה אל שלל
בוכן לקרב; אחריו הריעו הנערים, ושפתי זקנים
צרכוהו. ויגש אל האהל, בו שכב המושל בישראל.
ויהי כי נגע בקה' יריעות זהב אשר באהל, ויראו אותו
השוערים, ושתוממו עליו, וירחיבו לו את פתח האהל
מופו ומרוקס. —

קום גא שאל! קום מכסאך, כי בא מושיע ישראל!
בין החכמים הסובבים את הכהן, ובין ראשי אנשי
האצא בגש הכער וצידו הקלע ומקלו וילקטו. ויפתח
את פיו (והמה משתאים, ומחרישים יחד כלמו —)
וידבר בשם אלהיו, לאמר: הנני גאתי ללחום מלחמת
אלוה!

ויאמינו בדבריו, ולא אמרו עליו כואש. כי אמר
העלם: באלהים אעשה חיל, ובה' אדלג שור.
„הלא גם משה כהן את גאנו במדין, ופדה את
ישראל; ובמקל רועה עמד גם הוא לפני כס פרעה.
כי כפלאים מעשי אלהיו!“ בן הגידו חכמי שאל,
ויהללו את אומן לצד בני ישי. ומקור אהלו לקח שאל את
כובעו, והחבית מימין לכסאו הזהב, ויתגס להכער.
קח את בוצע הזהב, על ראשי היה בלחמי עם עמלק,
ואת החנית הזה, בידי היה עת כגשתי בראש מערכות
ישראל ביום קרב. — גש הלום, ישי הזקן! התביר
עתה את בגד הצעיר? אם אשר ילדתהו, הנה הוא
אשר

אשר מדריך ינק? ואחס עבדי בית ישי! אל עוד
תקראו שמו: דוד הקטן! מידי המלך נתן לו הכובע
והכתית הזה. —

ויקח האדמוני עם יפה עינים את הכובע וישימהו
על ראשו, ובידים חורדות הכיף את הכתית; — ויהי
בעיניו כאובד כחו, כאיש אין זרועו עוז, ויקוד מול
המלך, וישב לו את כלי הנשק, ויבט השמים וירוח לו;
ויקרא: אלהים! היה אתה מנן ונכה לי! ויענו רבים
מהעומדים עליו: אמן! יברכה ה'! — כלל ורכב,
ויעזרך שדי אשר בטחת בו.

ויקרא מלך ישראל לשנים מהגבורים אשר סביב
לכסאו, וילו ויביאו את דוד אל האהל הקרוב, כי בל
הזמם, סר יפעתו ממגדלי ירושלים. בין הגבורים
שב הכער, באהל המלך שכן רועה האן, וישן שינת
הגבורים.

ערס אסף הירח את כנהו, ותעצור התכומה מעיניו,
עד לא התחבאו כוכבי כסף, והגם שמעו רנתו רכנת
צקר, ויתמהמהו עוד לשמוע קולו כי נעים. בעד
עזרת ישראל עמו התפלל אל אלהיו. כמעט גם היה
מפני יפעת קרני שחר, והכוכבים עד לא התחבאו,
והכה קול שופר הולך וחזק, קול תרועת מבשר מלחמה
כשמע לאמר: קומו! קומו! לאו לקרב, הלוא ממחנה
ישראל! ויד לב הכער צקרב, כלתה וכנספה כפשו
ללאת ולעשות חיל. ובירים מפוזות אחז את מקלע,
וחלוקי אבנים נתן אל תוך ילקומו, וישימהו ויתלהו מעל
שכמו לפניו, ויעמוד הלוחם מלחמת ה' ויחל. —
ויבט שאלו וחכמיו ושריו אתו, ויקרבו אל הכער ויצרכוהו
ויהמרו לו: כלל! חזק ואמץ, ועשה חיל!

מן האהל ילא הנער, אחוז ביד המלך, וסביב לו
גבורי יעקב. אחרי ראו הקנים וישתוממו, נערים
ראו ויקדו לו. ויעבור הלך וקרוב אל המקום אשר
עמד גלית לבזות ולחרף. שם כלב בזה ישראל, כלב
בגאון וקומה זקופה כנבצה במדבר; התמר הרעבן אשר
תחתיו בצקעה, ושוכני העמקים בח' יבזו. בעיניו
ויאמר בלבו: מפני חרדו השדמות, מפני ידמו סלה;
מרעס קולי כוע^ה ינועו עכפי הארץ, ומכחי יחשפן
היערות — הו! בעצקן העולה עליו ירעס הרעס
לפניך ראשו אשר כסלע. —

כורא היה כובע הכחשת על ראשו, כדמה כיער
בעיני כל בעל ככף, ושריון הקשקשים ומלחת כחשת על
רגלו, כדרך חץ השמים בעיני רועי האלץ; ובידיו להבית
חביתו, ארוך מאוד, וראשו מגיע עד אהלי ישראל,
וכאשר הכיף והטה אותו השיב רוח מכל עבריו. זאת
ראה הנער, ולא חרד; רעס קול שאגת המצחק שמע,
ולא כסג אחור. וכמו יונקות השושנים הרכים והענוגים
בין ארזי הלבנון והאלונים רעננים, כן עמד דוד לפני
הענק הזה.

ויראהו המחרף את האלהים ויבזהו. וירא את מקל
הרועה ביד העלס, וילקומו התולה מעל שכמו, אך את
שערי השמים הנפתחים לו, מפני אלהים השוחקים לו
ומניבים עליו, ואת המלאך הגואל אשר לפניו, אותם
לא ראה הלך. — ויפתח את פיו ויאמר:

"הבמקלות תגוש לפני גלית? בחלוקת אבנים
תאמר להמיתהו? ככורר אבן מרגמה פור אפוררך;
כעל קוצים עלי חלקה אסתולל עליך, לפני עוף השמים
אשליך את בשרך, ומגלגלתך אשתה מים מדי בקר
בבקר

בצקרה. אם לא תצבה אִמֶּךָ עֲלֶיךָ הַיּוֹם, לֵךְ כֹּה וְגֵרַשׁ
אֶת הָעוֹרְבִים הַרוֹחֲפִים שֶׁם עַל מַפְלַת גּוֹיֵת הָאֵלִיל, וְאַל
תַּחֲרֹד מֵאַנְחָתָם.

הִנֵּה אֲנֹכִי בֹא אֵלֶיךָ בְּשֵׁם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, צוֹר יִשְׂרָאֵל
וּמוֹשִׁיעוֹ. כֵּן קִרְא הַכֹּהֵן הַלּוֹחֵם מִלַּחֲמַת אֱלֹהֵיו, וּמִדֵּי
דַּבְּרוֹ הַתְּחִיזָה לִבָּו וְאִמֶּךָ אֶת רוּחוֹ.

הַדָּבָר עוֹד בְּפִיו, וְהִנֵּה כְּקוֹל רֹעֵשׁ בְּרוּחַ אֲשֶׁר
סִבִּיבוֹתָיו, כִּי כִבְרַק יוֹלֵא מֵהֶעֱנָן, בֹּא הַחֵץ מֵאַשְׁפַּת
קֶשֶׁת גְּלִית, לַעֲדוֹף וּלְהַתְּכַלֵּל עַל רֹאשׁ דּוֹד. אֵךְ מִלֶּאֶךְ
אֱלֹהִים סוֹכְכֵהוּ, וַיַּעֲבֵר הַחֵץ מֵעַלְיוֹ. עוֹד לֹא עָבַר
רֹעֵשׁ קוֹל הַחֵץ בְּרוּחַ, וְהֶעֱנַק חֶשֶׁב כִּי מֵת דּוֹד וְאִיכְנוֹ,
וְהִנֵּה הַאֲזֵן הַחֶלֶק יֵאָדָה מִן קֶלַע דּוֹד וְתִטָּבַע בְּמִצַּח גְּלִית
(לִשְׁם הַנְּחִיחוֹ מִלֶּאֶךְ אֱלֹהִים). אִזּוֹ כֶּסֶל הַכִּידוֹן מִידּוֹ,
וַיִּכְרַע הַעֲנָק וַיִּפּוֹל אֶרְצָה, וּבִכְבֶּרֶת אֶרֶץ אֲוֶרֶךְ כִּסֵּה גּוֹיֵת
הַמֵּת. וּמִקּוֹל רֹעֵשׁ כִּפְלִי חֲרָדוֹ הַרּוּעִים בְּעַמֻּקִּים,
וַיַּעֲלוּ עַל הַגְּבֻעָה לִרְאֹת אִיזִיהָ הַסֹּלֶעַ כְּשֶׁמֶט יֵרֵד מִרֹאשׁ
הַהָרִים, אִזּוֹ אִיזִיהָ מִגְדֵּל כְּהָרִם וּכְפֶל מִמִּצְרֵי הַמֶּלֶךְ.
וְהִנֵּה כְּקוֹל רֹעֵשׁ בֹּא קוֹל מַפְלַת גְּבוּרָה לְאִזְכֹּרִי בְּעַלִּי פִלְשֵׁת.
וְדוֹד שָׁבֵר אֶת הַמָּגֵן אֲשֶׁר עַל חֻזֵּה הַגְּבוּרָה, וּמִכָּף הַלּוֹחֵם
לָקַח אֶת הַחֲנִית, אֲשֶׁר מִלִּפְנֵים הַגְּבוּרִים רָאִהוּ וַיִּפְנוּ
עוֹרָף לָטוֹם.

אִזּוֹ כִּסּוֹ רֹאשִׁי לְצִבְאוֹת פִּלְשֵׁתִים, וַיִּקְלְלוּ אֶת דִּגְן אֱלִילִים,
וַיִּשְׁבְּרוּ אֶת תַּמּוּנַת פִּסְלוֹ, הַחֲקוּקָה בְּלֶהֱב חֲרָבָמוֹ. אִזּוֹ
הִרְיעוּ וַיִּרְכְּנוּ בְּכִי יִשְׂרָאֵל, וּמִגְבַּעַת צִיּוֹן רָאוּ מִנוֹסַת
הַמּוֹכִים.

אֲשֶׁרִיךְ דּוֹד! אֲשֶׁרִיךְ יָדִיד אֱלֹהִים מִכְּעוֹרִיךְ! עוֹדֶךָ
כֹּהֵר וְחֵךְ גְּבוּרִים, וְתִרְדַּפְּסִי; בִּיד עֵלֶם כֶּסֶל הַעֲנָק!
מִתִּי יִדְמָה וַיִּשׂוּה לֶךְ שְׁלֵמָה? —

ככה שר ידידיה. ופרי העמק שמעו זמרתו, סביב
לו דומיה, כל מחריש ומשתאה לקול שיר למנצח
בגנינותיו. וכנשר התחדש בעורי הזקן, בשמעו
בפלאות ה' ועוזו, ויחבק וינשק את המסורר הקטן,
ויברכהו, וימשהו לרועה עמו.

משה הארבל ייכער.

משביל

לכני ישראל היושבים בעיר בערלין, בשפסם
שיחם לפני אלהים, כאשר שב המלך בשלום אל
ביתו, בשנת ה'תק"ע.

אל בערן ונורא! אלהי הרוחות לכל בשר!
גדל חסד ורוב כח!

עדיך כנראה היום להשתחוות לפניך בבית הזה,
במקום מקדש מעט, אשר כוכנו ידוכו
לעבודתך, לשאת סם אליך כפסנו ברכה ותודה, בימי
מועד ושמחה, גם בתפלה ובתחנונים, לעתות ברכה,
וירוח לנו. —
האמנם אלהים! השמים ושמי השמים לא יכלכלוך,
ואין אדם בארץ, גם המגביה לראות בעין דעת, אשר
חקר

חקר אלוה ימלא, כי אתה בעלית על כל, ואין ערוך
אליו בשמים ממעל ובארץ מתחת. אך מאהבתך את
בני אדם האגלת מרוחק עליהם, כפחת בס רוח חכמה
ודעת, להחזוקן כפלותיך, להשכיל ולמלל גבורתיך,
ולרנן חסדך וטובך. ועל כן מלאנו אנחנו עבדיך
היום את לבנו להשתחוות אל היכל קדשך ביראתך,
ולהודות לשמך כי אכפת בנו, עביתנו וטהי לנו לישועה,
הראיתנו צרות רבות ורעות ותשע ותנחמנו, כי רחום
וחנון אתה, לא לעולמים תזנח ולא לנצח תטור, אם
הכאבת תחשש, ואם מחלת ידיך תרפיכה. —

— מעין הישועה ומקור הברכה! אתה בחרת בארץ
הזאת וביושביה, ועיניך היו בה תמיד לגדלה ולהקימה
על: כסבת עליה מלכים אצירים, מושלים גדולים
וכאספים, כחה עליהם רוח חכמה וגבורה, רוח דעת
וראת אלהים, בארץ ובמשפט הכינו כסאם, בדעת
ובכשרון העמידו הארץ על במוטיה: וטהי למופת לכל
ארצות תבל, לגברת ממלכות, לכם עמים. זה חסד
ואמת כפגשו, דרך ושלום נשקו; חכמים ומציני מדע
נשאו ראש, עתקו ולאמונה גברו, כי תזכרתם, שלהבת
יה, כלפיד תבער, כידודי אש ממנה יתמלטו להאיר
מחשבי תבל, להודיע תועי רוח צינה, ללכת בדרך
לא יכשלו בו. —

טוב לכל! גם את מלכנו עבדך הנאמן פקדת,
כתת בחיקו אשה משכלת דגולה מרובה, חותם תכנית,
יפה כשושנה ברה בחבלת; ותקטן עוד זאת צעיריך,
ותברכהו גם ברכות שדים ורחם, יולאי חלציו כשתלי
זתים, מעט ה' להתפאר, ישמחו אלהים ואנשים. גם
את אחיו וכל בית אביו ברכת, ותשיתמו לאילי ולמגיני
ב א א 2 הארץ

הארץ, הוד והדר עליהם הופעת, כלכלה ראון עטרתמן,
וכרחה הם יכירו כי חמה ברוכי ה'.

כן הגדלת כבוד הארץ בישועתך ימים רבים, ותרוממת
לארץ חפץ, לפני לבבות גוים; התברכו בזה עמים
רבים, ולהומים אחרים, לאמר: הגדיל ה' לעשות עם
הארץ הזאת, הגדיל לעשות עמנו מה שמחנו מאוד.
אף חבל יעקב כפלה בנעימים, נחלת ישראל שפרה,
כי תחת כנפי מושל לדיק חסינו, שבנו שבט מישול
חפץ עלינו, בשם ישבנו ושאלנו מפחד רעה, אז אמרנו
בשלונו: בלנו כחיה בל כחיה לעולם.

ואתה הדיק! אלה! התעברת עם משיחך —
הרעשת ארצו פלמתה — רבו שבריה — רעשו מוסדיה
עד כי חמה — הרחית לנו קשה וחשקנו יין תרעלה —
ערבה כל שמחה — חדל שאון עליזים — בעלוננו
אדונים זרים — רבת שבעה לה כפסנו, שנות ראינו
רעה! —

ראנו כה עתה ה' ראנו, והארץ פניך אלינו!
אתה תשביח שאון ימים, והמון לאומים, תשקיט
והרגיע זעף הררי זלעפות, וסערות לבב אנוש;
אתה כוהב בעיך לבב השמים וכוכבים אין מספר,
שומרים פקודיך, כל יעבורו חסם שמת להם, ואת
האדם בראש בללמך כדמותך, חפשו נתת לו, ולרוחו
אין מעצור לבחור בכל אשר ישועך, בחיים וצמות, צעור
וצרע. אך מה מאוד עמקו מחשבותיך! איש צער לא
ידע, איש תבונות ישועך, הוא יראה הליכותיך, הליכות
אל בך! הכל הולך וסובב א תחזו חפץך, אל התקום
העוז אשר יסרה חמתך תקדס, בעשותך שמים וארץ,
וגם מרגשת פועלי און, תגלית ישועות ורב ברכות! —

רצנו כל עתה ה' רצנו, והאר פניך אלינו! —
 זה הים הגדול ורחב ידים, להבדיל בין הארץ לארץ,
 יצב גבולות עמים, גוי מגוי ולאום מלאום יפריד.
 והנה, אכיות שם יהלכון סוחרים אל ארץ רחוקה,
 לערוב מערביהם, להרבות רכולתם במרחקים, והיה
 סחרם קודש לה', כי גם חכמה ודעת ישאו למרחוק, וגם
 איש ברעהו ועם בעם, והיו לאחדים כל יושבי תבל.
 כן הדבר אם עמים קרבות יחפזון: לבאות ידודון
 ידודון, ומירכתי ארץ גוים יעורו ללשונותם בארצותם,
 חרב איש ברעהו, באין מבין את לשונו. אך לא
 לעולם יריבו, לא לנצח תאכל חרב, ברבות הימים
 שכחתם וקבחתם תאבד, וברית שלום יכרותו. אז
 יהפך לבסם, איש את אחיו יכיר, ורעת רעהו לא
 יחשוב עוד בלבו, אחד באחד יגשו, יחד יתרגו
 ימתיקו סוד, ולעם ההולכים בחשך, יהל אור
 במושבותם; ותמלא הארץ דעה ויראת ה', כמים לים
 מבסים. כי אתה אלהים טוב לכל ורחמך על כל
 מעשיך, לא לתבו בראת התבל, כי אם לכבודך יצרתה
 אף תעמידה, ועיניך פקוחות המיד על דרכי בני אדם
 ומעלליהם, להוציא יקר מזולל, להפוך קללתם
 לברכה, ורעתם לטובה. ועל כן גם היום נשימה יד
 לנו מינו, ולבנו אל ימהר להוציא דבר לפיך, על
 אודות התלאה הגדולה אשר מאתנו בימות עניתנו,
 וסכות בעין לך מעבור תפלתנו.

חכנו עתה אלהים חכנו, והאר פניך אלינו!
 שופט תבל בצדק ולאומים במישרים! הנה שקטה הארץ
 ממלחמה, החרב שבה אל תערה, לא תרע עוד ולא
 תשחית בגבולנו; גם אדוכינו המלך שב לביתו לטוב
 ב ב 2 2 לכו

לנו ולבנינו. אלא! יאמן כא עתה בנו את הדבר
אשר דבר עבדך החכם מכל אדם בדורותיו, לאמר:
כי את אשר יאמרו ה' יוכיח וכאלו את בן יראה.

חנן ורחום! אתה סומך יד קיך, ולא תעוז כל
אשר לא יונח משלום נפשו, המבכו כל וחזקנו לבלתי
קוץ בתוכחתך, גל עינינו ונביטה את העוז אשר ילדו
ימי הרעה באחריתם, וכדעה כי טוב לנו כי ענינו
למען כלמד חקיך. יהי חסדך לנחמנו, וכאשר

שפת שלום בארץ, בן תשפות שלום בקרבנו: יבוא כא
לרגלי הסידך מלכנו, וינחם בלבבנו, ימחה דמעה
מעל כל פנים, וינחם יגון ואנחה, לא תזכרנה ולא
תעלינה עוד על לב, למען ישמח המלך בנו, ואנחנו
כגילה בישועתו!

שלח אורך ואמתך, הנה ינחנו בארצות יושר,
ייריכונו בנתיב מנצח: לא יראה בנו ערות דבר,
ועול לא ימצא בתוכנו, והיה פעל אורנו חכמה ודעת
ויראת אלהים, ולא יהיה עוד שארית ישראל למשל
ולשגינה בין העמים. העבר עינינו מראות שוא,
ואל תל מפינו דבר אמת; לב טהור ברא לנו, לאהוב
כל יושבי ארץ מגורנו, ולעזור איש את רעהו, למען
דעת כל עמי הארץ, כי אנשים אחים אנחנו, אל אחד
בראנו ואב אחד לכלנו, ובשלום שלום לנו!

יהי כא לבנו תמים עם אדונינו מלך הארץ לעבדו
שכם אחד בכל מאדנו, ולעשות רצונו בלב שלם ובנפש
חפזה. משוך חסדך למשיחך פריד ריך
וירגל עלם השלישי ולכל ביתו; באברתו חסך לו
ותחת כנפיק תחשכו; קדמהו ברכות טוב, ותשביעהו
שובע שמחות את פניך; יהי שמו לעולם, וכסאו ככון
לפניך כימי שמים. עזרנו

עורנו אלהי ישענו וחדש ימינו בקדש, כי אתה
מושל בכל, ובידך כח וגבורה לגדל ולחזק לכל. יהי
שמך ה' מבורך מעתה ועד עולם! אמן.

החזן משורר תהלים קאפטר למד, מן זמרו לה'
עד סופו, והקהל ענו אחריו: הודו לה' וכי טוב כי
לעולם חסדו, ואחרי כן מתחיל החזן לשורר בואת.

אלהים הרעשת ארץ קצפת עלינו
הראית עמך קשה לחם בשערינו
אולם ישר משפטך יסר יפרתנו
לבן נודה לשמך יהי כי אנפת בנו.

הודו וכו'
ענינו ראית אל נחמת על הרעה
אפק שב ממנו ותהי לנו לישועה
ותצו לחרב הרפי תשבזות המלחמה
שלום בארץ יהי אל תיראי עוד אדמה.

הודו וכו'
תמו עונך פרייסן הם שובי נא למנוחיכי
בום התרעלה שתית לא תשוב עוד עליכי
הוחילי נא לאלהים נחם כל חרבותיך
הוא יתן לך בלבבך וימלא משאלותיך.

הודו וכו'

קומי ישבת בערלין קומי קרירי נאמנר
ומרי לאל הודי לו קדמי פניו ברננה
השם בגבולך שלום לא יבנה עוד מזרח
הוא יצמיח ארובתך ובשחר יבקיע אורך
הודו וכו

קול רגלי המבשר קול רננת צופיד
לבשי בגדי עוף הנה ארונך
הנה בא ולפניו נס יגון ואנחה
זה היום עשה אל בו נגיל בשמחה
הודו וכו

ברוך בואך מלך יום שובך למנוחתך
עתה ישמח ישראל יגל צאן מרעיתך
כי מי נראג ונירא הלא אתה עמנו
שבתך שבת מישור שלום רב ישפוט לנו
הודו וכו

דברי הימים לבבל

בבויש עיר הזאת בראשונה ע"י כורש מלך פרס
וגאולת ישראל אשר היו שם בגלות שבעים שנה

כורש בביע אומר מכבד עיר בבל, ואף לנו לסמר
בראשונה תכונת עיר הגדולה והעליזה הזאת, אשר
עלתה והעליחה על כל ערי קדם, בגדולות וכפלאות.

סעמיראמים אשת כיכוס מלך אשור, המלכה
המהוללה מכל בנות קדם, היא היתה
בזכה העיר בבל. כיכוס אישה היה בזכה העיר הגדולה
והעצומה כיכוס, ככתוב עליה בספר יונה, כי כיכוס
עיר גדולה לאלהים, ויושביה רבים
בחול הים; הוא כלחם עם אנשי באקטריא
והכה אותם ולכד את העיר באקטריא, ויהי שמו הולך
וגדול בכל ארצות אסיר. ויהי אחרי מות כיכוס, ואשתו
סעמיראמים מלכה אחריו על מדינת אשור. ויהי
האשה יפה וחכמה עד מאוד, ותדרוך אחר כבוד ושם,
ותצק להגדיל שמה בארץ ולהגביה תפארתה
מעל תפארת בעלה המת. והנה חכמתה
עמדה לה, ותושע לה עם זרועה ורוב חיליה ועשרה
לעשות גדולות וכפלאות, ותועץ לבנות את העיר בבל.
ותשלם

ותשלח להביא מכל הארצות בונים, כל חורש וחושב,
עושי מלאכת מחשבת בעלים ובאבנים ובמתכות, ותלכו
להכין ולאסוף חמר ואבנים ועלים, וכל לרכי בנין, וגם
כלי מלאכה הרבה מאוד. ותבחר עשרים רבבות איש
מיושבי ארצה, ותפקידם על הבנין הזה. ותהי המלאכה
גדולה עד להפלא, ויקימו בצקעת שבער עיר גדולה
ובפלאה, חמודה ומפוארה, אשר כמוה לא נראה גם
בימי קדם, גם בדורות האחרונים עד היום הזה. והעיר
הזאת נבנתה בתמונת מרובע, שלש פרסה לכל רוח,
ויהי הקיפה שתיים עשרה פרסה. ונהר פרת שטף עבר
בתוכה, ושפת הנהר משני עבריו היתה מוקפת מחומה
גבוהה, ובכל מקום אשר הביע קנה אחד רחובות העיר
אל גבול הנהר, שם היה שער בחומה. וסביב לעיר
היתה חפירה עמוקה ורחבה, ומעפר החפירה עשו
לבנים ושרפרפו, והקימו ממנם חומה אחרת סביב לעיר.
והחומה הזאת היא אחת מהנפלאות הגדולות בתבל.
אורך החומה כאורך היקף העיר, שתיים עשרה פרסה,
וגובהה מאתיים אמה, ורחבה חמשים אמה. ולמעלה
על פני שטחה היו בונים שתי שורות בתים ורחוב ביניהם.
ותהי על החומה הזאת, רחוב יפה וחמודה אשר כמוה לא
נראה בכל עיר. מתוך חלונות הבתים ולחוץ נשקף על
כל חציבות העיר עד עשרים ושלשים פרסה, כי צב
נבנתה בצקעה רחבה, אשר בתוכה ישטוף הנהר פרת
צאון ותפארת. ומתוך חלונות הבתים ולפנים הביט
העין על כל שטח העיר הגדולה והעליזה צב, על כל
מחמדיה, ועל הבנות התלויות על המגדל הרם, ועל
היכל האליל צב. ותהי החומה הזאת כפלאה במלאכת
הבנין, וגם כחמד לשבת עליה, בהיותה עומדת ביום,
ומוקפת

ומוקפת מרוח צח ונקי אשר השיב בתוכה מכל צד :
והמלכה סעמיראמים, אשר סללה כתיבה לעלות
בקל על שא ראש היכל כל ידעה לפנות דרך לעלות גם
אל רחוב החומה הנפלאה הזאת.

והאבנים השרופות אשר נבנתה החומה ממנן, היו
טוחות ומחוזרות יחד בסיד הנמצא בשפת כהר פרת.
מאתים וחמשים שערים היו בהיקפה, ועוד מאה שערים
אשר עמודיהם ואדניהם נחשת. ומגרש היה בין החומה
ובין העיר כשלש מאות אמה רוחב מכל עבר, ועל
הקרקע הזה זרעו כל מיני אכל בעת בוא העיר במצור,
ותולא האדמה הזאת די אכל לכל יושבי העיר.

ורחובות העיר היו ישרות וארוכות, חללים התפשטו
לאורך בקו השווה עם כהר פרת, וחללים¹¹ התפשטו
לרוחב, עובר בין הרחובות כמו שתי¹² וערב. והבתים
היו בנויים תחתיים שניים ושלישים עד רביעים, כתמונת
בתים שלנו. ובמקום שהכהר היה צר, עשו גשר לעבור
עליו, והוא לערך מאתים וחמשים אמה ארכו. ובקצות
הגשר נבנתה המלכה מבצר משגב מלך, מבצר מקצה מזה,
ומבצר מקצה מזה, אשר מעליהם ראתה על כל העיר;
והמבצרות האלה היו כמפתחות למעברות הנהר, אשר
אליהם תעבורנה האניות אל כל פנות העיר. וסביב
המבצרות היו שלש חומות עבות וגבוהות מאוד, והקיפת
שלש פרסה, ובקיר החומה הפנימי ובמגדליה היו חקוקים
ציורים ותמונות חיות וכלי נשק שונים, ודמות פני המלך
והמלכה, ושאר ציורים המוכרים מעשי תקפם וגבורתם.
אמנם כפלא על כל היא המלאכה אשר עשתה המלכה
אתחת לארץ, וגם ההכנה למלאכה הזאת היא אחת
מהנפלאות. כי נותה המלכה לחפור בור גדול ועמוק,

רחב כמה פרסאות, בתמוכות קערה, במקום שכל
בארץ. ויכסו את ירכתי הצור בלבנים, וישימו אותם
בסיד. אל הצור הגדול הזה משכו את מי כהר פרת,
ויהיו המים היוורדים מלמעלה העיר כוזלים אל הצור,
והמים היוורדים למטה תמו ככרתו, עד כי ייבש התהום.
ויכרו מערה מתחת לקרקע התהום, מקצה מבצר אחד
למבצר השני אשר בשתי קלות הגשר, וקירות המערה
הזאת ספנו בלבנים, בעובי עשרים לבנים, וגובה המערה
שש אמות, ורחבה שמונה באמה, ושערי כחשת היו לה
בשתי פתחי המערה. ותהום המלאכה אחרי שבעה
ימים, אז השיצו למשוך המים מהצור אל תהום הכהר.
ויהי להמלאכה סעמיראמים דרך לעבור ממבצר למבצר,
ומעל לגבהר פרת ומתחתיו.

ועוד מלאכה אחרת כשגבה מאוד היה בנין בית האליל
גל, ועודכו עמד הבנין הזה בימי הער אד אט כותב
הדורות, והוא ראבו בעיניו בקיומו בבבל. ומדת
שטח הבנין הזה מעבר לעבר (דורכאעססער) היתה
בארבע מאות אמה, ועליו עמד מגדל חזק וגבוה, ועליו
עמד מגדל קטן, ומגדל על מגדל, עד שמוכה מגדלות
זה על זה. ובמגדל העליון היה חדר, בו עמד שולחן
אחד, ועליו פסל האליל וכליו; ואשה אחת כשארה שם
לצדה בכל לילה, וקראוה כביאת בל. ומדרגות
בכויות סביב סביב למגדל, ובחצי גבהו היה מקום לשבת.
למען יבוא שם כל עולה בו. ובראש המגדל העליון היה
מקום מוקף במעקה, לעמוד שמה הכשדים והכומרים
החווים בזוכבים.

והכפלא היותר גדול ונודע מכל, הם הגנים אשר היו
מחוץ לעיר, הנקראים גנות תלרים, או גנות
מעופפים.

מעופפים, (העננענע, אדער טוועבענדע גערטען)
הלא המה נחשבים במספר שבעה מעשי פלא אשר בחבל.
זה תארם: בן על בן היה בשפוע ההר, אחד גבוה
מרעהו, עד עלה גובה הנן העליון חמשים אמה.
ומגרעות כחן בין בן לבן להבדיל ביניהם. ויהי מראיהם
כחמד לעין עד מאוד, כי בהיותם בשפוע ההר הביטו
העין על כל שטחי הגאות לאחת. והגאות העליונים
ממנם היו בולטים אחורי ההר, ותמוכים על החומה, כי
חומה היתה בכויה מקצה כל בן עד הארץ, ועובה עשר
אמות, והחלל בין חומה לחומה היה חדר חשך, יען כי
הוא סתום מכל צד, אך במגרעות אשר בין בן לבן היו
חלוקות, ומשם הופיע אור אל החדרים.

וזה מעשה קרקע הגאות העליונים. קורות הכיחן
על החומות מראש אחת לאחרת, והקורות היו מאבנים
גדולות שמונה באמה אורך, ושתי אמות רחב, ועליהן
חכה מכסה התחתון. והמכסה הזה נעשה מקנים וסיד
המחוברים יחד, ועל המכסה היתה שכבת לבנים
כפולים טוחים בסיד, ועליהם שכבת עופרת, עשויה
כגב, לבל ירככם הגשם. ועל המכסה העופרת לבנו
עפר הרבה, גבוה ותלול, עד יכלו להשריש בה שרשי
עצים היותר גבוהים, ושתלו שם חילכות שונות. ובתוך
כל בן היו מעינות מים, הכמשכים מלמטה למעלה ע"י
חכמה ומלאכה.

כל תפארת מחמדים הרבים והנפלאים האלה, אשר
היו מכוסים צעיר אחת יחד, הגביהו תפארת עיר הזאת
על כל יתר הערים, ושמה הולך בכל עמי הארץ אשר
בימים ההם. והער אדאט הסופר, אשר עיניו
ראו מחמדיה, הגיד עליה לאמור: עליה יופי העיר הזאת
מכל

מכל אשר ראו עיני על פני האדמה. וגם בספרי הגזיתים
הקדושים הרבה יסופר מגאונם והדרתם. אמנם אף המה
התנבאו על מפלת העיר העליונה הזאת, והשחתת גאונם
מרעת יסביבה; כי רבו בתוכה זדים ועריצים, אשר
השחיתו התעיצו עליה, כנמלא צם יסעי' (י"ה, וקאשי'
מ"ז) ובירמי' (ב"א) ובשאר מקומות בגזיתים החלה.
וכורש מלך פרס הוא היה הראשון אשר גדע קרן בת
בבל; כי מלחמה עשה את לא צי בטום בן
גימאקרים מלכת בבל, ויצא עליו בחיל עטום ורב.
ויהי צעברו על כהר גיכדס, הוא הכהר היוצא מהררי
ארמון (Armenische Gebirge) ובפל אל ים הגרת,
ויהי בדרך ויצא סוס אחד אל תוך המים, ויעבע. ויחר
אף בורש על המים, ויזא את עבדיו, ויכרו ממנו שמונים
ומאת תולדות (ארמע) על כל נד המים מסביב,
ויצלו כל חילו צעבודה הזאת את כל ימי הקיץ, ויקלו
המים עד יוכלו לעבור בו ביצבה.

הנה כן היה לב מלכי פרס בימים ההם, לקחת
בקמתם מכל אשר יעמוד כגדס, גם מעץ ואבן ומים.
וכן עשה אחשורוש (Xerxes) מלך פרס, אשר נזה
את עבדיו להכות את לשון הים (העללים פאנע) בשומים
ובעקרבים, על אשר עלה על כל נדויו, וישבר את
מעברותיו.

ויהי אחרי כן ויחן בורש את פני העיר בבל. ויצאו
אנשי העיר לקראתו לערוך אתו מלחמה קרוב לעיר.
ויכנס בורש וירדפם עד חומותיה, ותבא העיר במאור.
ויושביה לא פחדו ולא רגזו מכורש וחילו הנאים עליהם;
כי כאשר שמעו ימים רבים לפניו את שמע בורש וחרדתו
אשר עשה מסביב, וידעו כי גם על עירם יצא להלחם,
ויכינו

ויבכו צידה לרוב להחיות כפסח בימי מאור. גם צמח
בחומות העיר ומגדליה ומאודותיה. כי בימים ההם ערס
ידעו מכדורי אש המשחיתים חיל וחומה וצתים, לא יכלו
להרוס צריח ודלתים הגדולות ובצורות בשמים, גם
באבנים לא יכול האויב לירות מעל חומות עיר הזאת אשר
גבהן מאתים אמה. ובמגרש אשר בין חומות העיר זרעו
בני צבל את השדות מלאות כל תבואה, ושם תאכל אכל
לרוב, ובארות בארות חפרו בתוך החומות, וימלאו
מעיינות מים רבים.

ויעמוד כורש את מחנהו ימים רבים נגד פני העיר,
ויצר לו מאור, כי לא יכול לה. ויהי כי ישבו אנשי העיר
צמח ושאבן, ולא יראו מפני צריהם, ויזכור כורש את
אשר עשתה סעמיראמים להוביש מי פרת ולהמשיכם אל
הבור הגדול הכעשה לזה, ויצו גם הוא את עבדיו, ויחכו
על מקום תולאות כהר פרת אל חומות צבל, ועל מקום
אשדותו, ויחפרו לבורות בארץ וימשכו את המים אל הבור
אשר עשתה סעמיראמים. ויאמר להם כורש, ראו נא
באשר יקלו המים, אז תאזרו מתניכם, ותעבדו ותצואו
ציד רמה העירה, רק תאוששו והיו לבני חיל! וכורש
וקצה אנשי מלחמתו כסעו מן העיר ויחנו על השדות
מרחוק.

ויהי כאשר ראו עבדי כורש כי קלו מי פרת, ויעברו
צרגלם תוך המים מבין השערים ויצאו העירה. ואנשי
העיר ישבו שלום וסקטים, ולא סגרו שערי החומה אשר
על הנהר, ולא שמרו החומות אשר על שפת הנהר, וכוח
לאנשי פרס לגשת העירה. ויהי כאשר כלבדה העיר
מקצה אחד, לא ידעו עוד בני העיר היושבים בקצה אחר
כי בא האויב, ולא שמעו על לבם דבר. ויהי הם שמים
אובלים

אוכלים וחונגים ויפלו ביד האויב כרנע. והיהודים אשר
היו שבויים ביד מלך בבל, אשר הגלוס כבדכנזר בבבל,
בגאלו. ויקם ה' את דבריו אשר דבר לעם הזה ע"י
הנביאים, כי בא עת קץ שבעים שנה לנלות בני ישראל
בבבל. וישלח ה' את כורש עבדו, ויקרא להם דרור,
וינציאם ממאוקותם, וישב להם את הכסף והזהב, אשר
לקח כבדכנזר מירושלים. ויתר חסדו וטובו אשר עשה
את בני ישראל, ואשר חזק ידיהם לבנות בית האלהים
בירושלים הלא המה כתובים על ספר עזרא ונחמיה.
וכל מלכי פרס האמינו בה' ודבריו אשר שם בפי נביאיו.
"האומר לכורש רועי וכל חפצי ירושלים, ולאמר לירושלים
תצנה, והיכל חוסד" וירבו עשות חסד את היהודים,
כאשר יעידון גם כותבי דברי הימים.

(ההמשך בחורש הבא)

דעיונות

מי זה מפניו נחרד נירא יחד,
ואחרי בואו אין יגון ואין פחד?
"אני אני הוא" ה מות יענני,
על כן אמרתי: זה ינחמני.

עולם הפוך

בימי קדם לפי ספרו נכבד עושהו,
ובימינו לפי גבר יכבוד ספרהו.
ובמה יזכה הגבר? במחמד עינים —
ובהתרפס לנדיבים בחלקלקית שפתים;
או כי יעוז פניו, ויחנשא בגבורה,
והכסף יענה את הכל, וְלוֹ המשרה.
הנל

חיי האדם *

ימינו כחטמת הציד,
עלי גבעה בכרמל,
בשכבו ורחח השמש,
ובהקיצו מתחולל הסער,
בביבו ברקים ירוצצו,
אלונים יחוגו ינועו.
נפשו תשתוהח בזפרו,
בוקר לא עבות,
שנתו כי ערבה,
הלומותיו כי נעמו.
מה לך לבנות טירות,
אנוש! הדרך בעוף נודת.

נ ל כ ז

עורך מציץ מחרכי המגדל,

עוד מעט, ורוח ממדבר,

יהרום משגב חומותיך,

יפרוץ כתי משושך.

שם חרול בודד,

יניע ישפיל ראשו;

שם יליל העצב,

שם הרמיה תתלונן. —

רוב בער גינצבורג

פתרון החידות

(במאסף חק"ע תקופה ראשונה עמוד פ"ג)

א

אם עוד נעלמה היא בעיניך,

קח את התוף בידך.

ב

הגיתי בדבריך נופת צופים,

מאד יקרו גם במשקל גם במדה;

בקשתי את הנרדף בנרדפים

ומצאתי את החידה בחידה.

פֶּלֶק ווילרא